

Miljøverndepartementet
Myntgata 2
Postboks 8013 Dep 0030
Norge
Att: Kari Strande

10.08.2012

Utredning om mulige avgivergrensesnitt for grunnbok- og matrikkelinformasjon

Geomatikkbedriftene har mottatt ”Utredning om mulige avgivergrensesnitt for grunnbok- og matrikkelinformasjon” til høring.

Geomatikkbedriftene representerer en rekke potensielle markedsaktører som ønsker å levere verdiøkte produkter og tjenester fra ”kartverksdata”, herunder data fra matrikkel og grunnbok. Utredningen er svært viktig for de rammebetingelser som Geomatikkbransjen vil få i årene fremover, og som sådan gi svar på hvordan vi som markedsaktørene kan skape nye verdiøkende tjenester. Det handler kort sagt om våre arbeidsplasser.

Under arbeidet med utredningen har Miljøverndepartementet avholdt seminarer der Geomatikkbedriftene har blitt bedt om å redegjøre for våre synspunkter. Vi har gitt uttrykk for følgende viktige momenter i forhold til utredningens mandat:

- Mulighet for å lagre data fra grunnbok og matrikkel lokalt hos markedsaktører med løpende tilgang på oppdaterte endringsdata. Dette for å kunne drive en aktiv utvikling av verdiøkende tjenester og produkter mot næringslivet.
- Videre påpekte vi viktigheten av en definisjon på rådata og verdiøkte produkter og klare grenselinjer mellom disse, samt en rolleavklaring mellom Kartverket og markedsaktører basert på denne definisjonen.
- En prismodell som er rasjonell og som legger til rette for å oppnå lovens formål om viderebruk av data og som ikke er til hinder for verdiøkning.

Med utgangspunkt i disse hovedmomentene har vi nedenfor kommentert de forhold som Miljøverndepartementet spesielt har bedt om innspill på i sitt høringsbrev.

Lokal lagring og tilgang til rådata.

Vi forstår utredningen slik at det legges opp til at markedsaktører skal kunne lagre data lokalt og det foreslås at det skal utvikles et massivnedlastningsgrensesnitt som skal sikre virksomhetene mulighet til å holde sine lokalt lagrede data løpende oppdatert. Utredningen uttaler at Miljøverndepartementet skal beslutte nivået på massivnedlastningsgrensesnittet og at dette bør ligge på et høyt informativt nivå.

Geomatikkbedriftene oppfatter det positivt at det legges opp til at markedsaktører kan lagre data fra grunnbok og matrikkel lokalt, noe vi mener er helt avgjørende for å kunne drive en aktiv utvikling av verdikjende tjenester og produkter mot næringslivet. Det er viktig at endringsdata fra grunnbok og matrikkel blir gjort tilgjengelig med minst mulig tidsavvik i forhold til sentrale oppdateringer hos Kartverket.

Vi vil imidlertid påpeke viktigheten av at man gjennom det omtalte massivnedlastningsgrensesnittet får tilgang til et omforent rådataformat. Utredningen definerer ikke rådata, men innfører et nytt begrep – grunndata. Dette kan oppfattes dit hen at Kartverket ikke skal avgi rådata, men snarere bearbeide dataprodukter.

Vi anbefaler at man opprettholder begrepet rådata og gjør oppmerksom på at det i dag finnes et avgivergrensesnitt på matrikkelen som avleverer alle data i et maskinlesbart format og dette er akseptert av en rekke markedsaktører som et vel fungerende «rådataformat». Tilsvarende løsning kan med fordel også benyttes for uttak av data fra grunnboken.

Kartverkets rolle i forhold til konkurranse i markedet

1. Utredningen definerer en markedsaktørmodell der den anbefaler at Kartverket skal formidle data direkte til enhver virksomhet.
2. Formidlingen skal skje via to alternative grensesnitt, der det åpenbart skal leveres bearbeidede dataprodukter (grunndata) på ulike nivåer:
 - Massivnedlastning
 - Spørregrensesnitt for «mindre kompetente» aktører.

Sammen skaper dette store uklarheter i forhold til Kartverkets rolle i verdikjeden.

Utredningen legger opp til at ulike aktører og virksomheter i næringslivet skal få tilgang til bearbeidede produkter på ulike nivåer. Massivnedlasting for «profesjonelle» aktører innen fagområdet med kompetanse til å utarbeide nye produkter til markedet, og et spørre grensesnitt til andre aktører. Det betyr at Kartverket vil henvende seg til samme kunder som de profesjonelle også ønsker å levere produkter til. Kartverket får tilgang til data gratis, mens leverandørene må betale et vederlag. Dette skaper ikke bare konkurransemessige uklarheter, men er etter vår mening, også i strid med offentlighetslovens prinsipper om ikke diskriminerende tilgang.

Vi mener det er åpenbart at Kartverket blir konkurrent til aktører i næringslivet, og at dette gir opphav til problemstillinger av konkurransemessig art. Vi kan ikke forstå hvordan utredningen kan legge til grunn at konkurranseloven ikke får anvendelse på Kartverket. At Kartverket blir en kommersiell aktør i markedet skaper uforutsigbare forhold som hindrer innovasjon og næringsutvikling og er således også i strid med offentlighetslovens hensikt.

Vi mener at det kun bør være ett grensesnitt for næringslivet og at dette grensesnittet bør avlevere rådata, slik vi har beskrevet dette ovenfor, til samme betingelser for alle. Dette gir det beste grunnlaget for å skape innovasjon og sunn konkurranse mellom markedsaktører.

Hvorvidt de foreslåtte strukturene er begrunnet i å sikre finansiering av Kartverket, har vi ikke tatt stilling til. Dersom dette er en del av argumentasjonen, vil vi peke på at man gjennom denne strukturen er ferd med å bygge opp et statlig monopol som strider mot de prinsipper som offentlighetsloven legger opp til. Vi vil i så fall anbefale de politiske myndigheter å se på finansieringen av Kartverket på andre måter.

Vedrørende prismodell

Utredningen tar ikke stilling til prismodell med den begrunnelse at dette ligger utenfor mandatet, men ber i høringsbrevet om synspunkter. Geomatikkbedriftene har tatt til ordet for en prismodell som er rasjonell og som legger til rette for å oppnå lovens formål om viderebruk av data og som ikke er til hinder for verdiøkning

- Data må tilgjengeliggjøres mot et fast vederlag som ikke er knyttet opp mot kundens nytte / viderebruk av dataene.
- Markedsaktører må kunne utøve fri viderebruk innenfor lovens rammer.
- Det må være like betingelser for alle (ikke diskriminerende tilgang).

Forhold til personvern

Vi registrerer at man flere steder i utredningen bruker personvernmessige hensyn som begrunnelse for å begrense markedsaktørers tilgang til data. Prosjektgruppen foreslår at markedsaktørene må søke Kartverket om tilgang til eiendomsinformasjon og overlate til Kartverket å vurdere markedsaktørenes behov for personopplysninger.

Alle aktører som behandler data der personvern hensyn må tas, må gjøre dette innenfor rammene av norsk lov. Vi har allerede et lovverk, regelverk og kontrollmyndigheter for å ivareta personvern hensynet.

Vi kan ikke forstå at den informasjonen som finnes i grunnbok og matrikkel er så spesiell at ikke autoriserte aktører kan behandle denne informasjonen innenfor rammene av det eksisterende lovverket.

Immaterielle rettigheter

Geomatikkbedriftene opplever at immaterielle rettigheter benyttes som et argument fra Kartverket for å:

- Drive egen produktutvikling
- Hindre næringslivet tilgang til rådata
- Forby viderebruk som ikke er forhåndsgodkjent av Kartverket
- Kreve betaling for viderebruken

Dette synet støttes også av NHD som i et notat til MD skriver blant annet:

«Etter vår mening bør staten ikke påberope seg immatrielle rettigheter til Grunnboken og Matrikkel for å kunne regulere viderebruk av offentlige tilgjengelige data. Det vil etter vår vurdering være uheldig om den lovfestede retten til fri viderebruk blir vannet ut ved at staten hevder immatrielle rettigheter til offentlig tilgjengelig informasjon».

Så lenge påståtte immaterielle rettigheter på denne måten benyttes til å hindre fri viderebruke av data fra grunnbok og matrikkel etter offentlighetslovens hensikter, anbefaler vi at staten avstår fra å hevde immaterielle rettigheter.

Med vennlig hilsen

Øystein Halvorsen

Leder Geomatikkbedriftene